

The background features a collection of stylized green leaves and patterns. Some leaves are filled with horizontal or vertical lines, while others have a scalloped or wavy pattern. The colors range from light lime green to a darker forest green. The overall style is modern and graphic.

Deponiprojektet

- ETT SAMLAT GREPP OM DEPONIERNA
I GOTLANDS OCH KALMAR LÄN

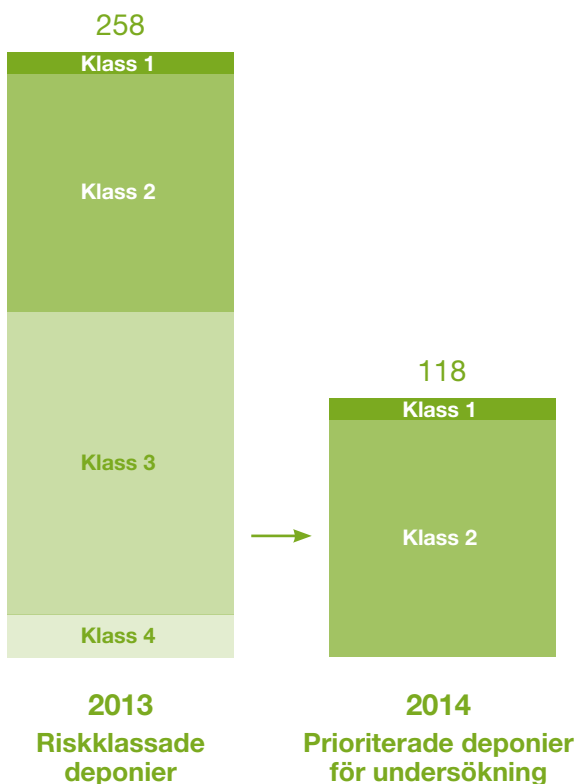
DEPONIER ÄR ETT MILJÖPROBLEM

Syftet med en deponi är att samla ihop avfall för förvaring under en längre tid. Många deponier sprider sedan farliga ämnen till omgivande mark, vatten och luft, vilket kan få miljökonsekvenser för exempelvis vattentäkter och grundvattenresurser. En annan risk med deponier är att det bildas explosiva gaser. Många deponiplatser kommer inte att kunna användas för något annat ändamål än för förvaring av avfall. Varje enskild deponi är komplex och unik vilket gör saneringsåtgärder kostsamma.

GEMENSAMT PROJEKT GER BÄTTRE KUNSKAP

Det finns cirka 400 deponier i Kalmar och Gotlands län. Kommunerna och länsstyrelserna i de båda länen har i ett gemensamt projekt inventerat och prioriterat vilka av deponierna som utgör störst risk. Resultatet kommer till användning i kommunernas avfallsplanering och politiker och kommunala tjänstemän har fått ett bättre beslutsunderlag.

Dessutom har tillsynsmyndigheterna fått utvecklad kunskap kring vilka krav de kan ställa på verksamhetsutövare inom detta område. Projektet har också lett till samsyn mellan de kommunala tillsynsmyndigheterna om bedömning och åtgärder kring nedlagda deponier. I förlängningen leder projektet till en förbättrad kontroll och minskade miljörisiker.

Antalet riskklassade deponier samt de som ska undersökas 2014.

KOMMUNERNAS ANSVAR

Ansvaret för deponierna ligger på varje kommun och en plan för hur de ska hanteras ska finnas i kommunens avfallsplan. Denna ska innehålla åtgärder för att minska miljöbelastningen. Sådana åtgärder kan till exempel vara provtagning av lakvatten, grundvattenprovtagning, lakvattenrening eller en slutlig täckning av deponin.

Kunskapen om deponierna ska också arbetas in i kommunernas översiktsplaner. Med bra egenkontroll kan kommunen motverka negativa effekter av avfallsförvaringen. Samtidigt ska kommunen vara en förebild för andra verksamhetsutövare och dessutom visa medborgarna på ett ansvarsfullt miljöarbete.

SÅ HÄR ARBETADE VI

Projektet har drivits inom ramen för Miljösamverkan Sydost under 2010–2013. Arbetet har förankrats politiskt i kommunerna, hos miljöchefer och tekniska chefer i kommunerna samt hos länsledningen på Länsstyrelsen i Kalmar. Därefter har ett flertal kostnadsfria utbildningar hållits för deponiansvariga på kommunal nivå. För att säkra en likvärdig handläggning inom samtliga kommuner har länsstyrelserna tagit fram mallar för föreläggande om undersökningar.

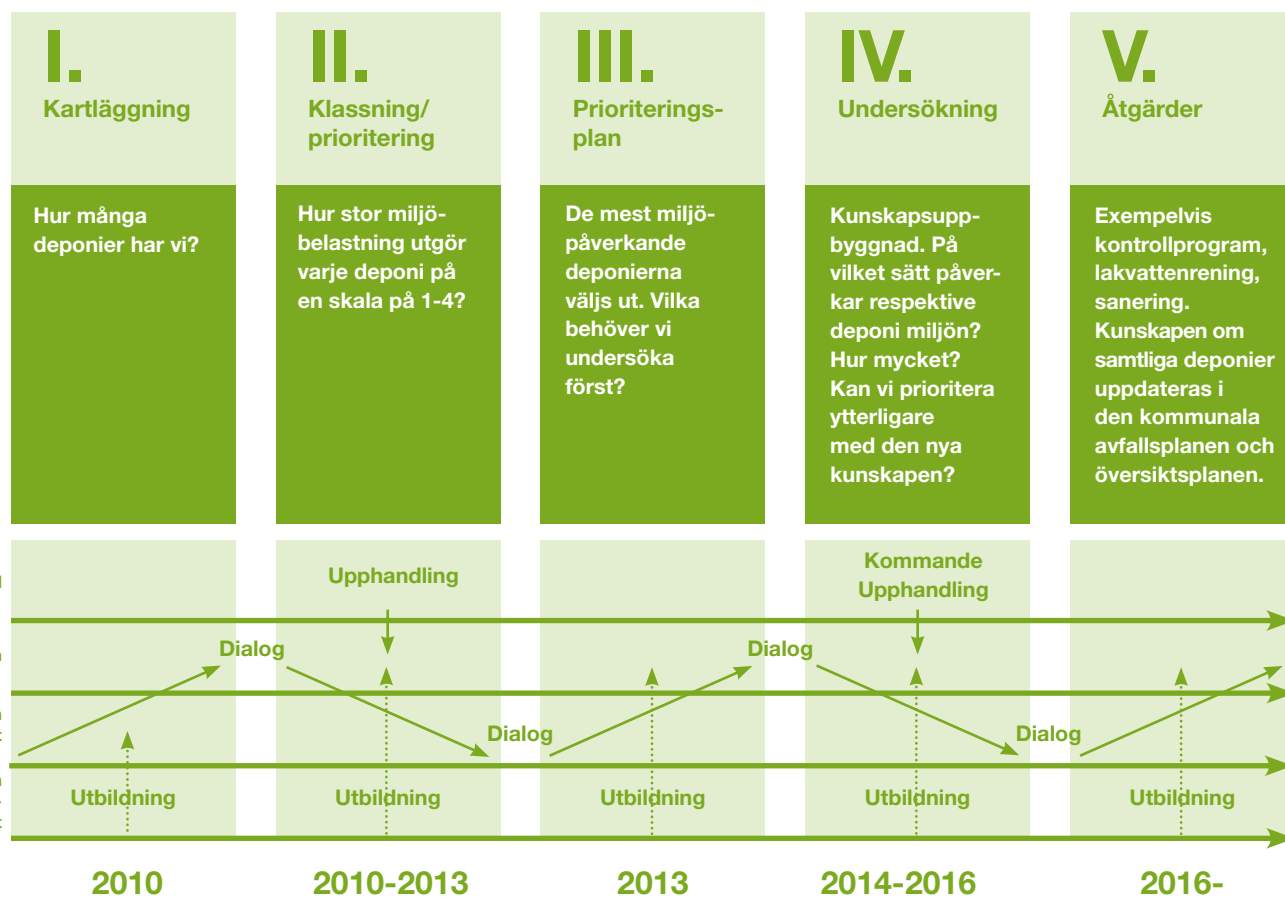
Tillsynsmyndigheterna har förelagt verksamhetsutövarna att riskklassa nedlagda deponier enligt Naturvårdsverkets MIFO-metodik (Metod för Inventering av Förrorenade Områden). Klassningen har skett utifrån risk för människors hälsa och miljön. De flesta verksamhetsutövarna har sedan gemensamt handlat upp en extern konsult för riskklassningen av de nedlagda deponierna. Därefter har tillsynsmyndigheten granskat, eller håller på att granska, det inkomna materialet.

Slutligen skickas materialet till Länsstyrelserna för registrering i den gemensamma databasen för förorenade områden.

Genom kartläggning och riskklassning kan vi prioritera att åtgärda rätt deponier.

GENOM ATT OLIKA AKTÖRER SAMVERKAR FÅR VI EFFEKT PÅ VÅRA INSATSER

RESULTAT

Varje kommun har tagit fram en preliminär prioriteringslista på vilka deponier som ska undersökas först enligt Naturvårdsverkets metodik. Preliminär klassning har skett av 258 deponier på en fyrgradig skala.

Klass 1 = Mycket stor risk – 6 deponier

Klass 2 = Stor risk – 112 deponier

Klass 3 = Måttlig risk – 122 deponier

Klass 4 = Liten risk – 18 deponier

De deponier som riskklassats som 1 och 2 kommer att undersökas vidare.

NU GÅR VI VIDARE

Genom ett systematiskt arbetssätt i projektet har vi tillsammans kunnat prioritera antalet deponier i kommunerna som behöver fortsatt kartläggning och eventuellt sanering från 258 till 118. Materialet ligger nu för granskning hos tillsynsmyndigheterna. Arbetet med att undersöka de 118 deponierna kommer att påbörjas 2014 och sedan pågå under flera år eftersom det är beroende av att kommunala

medel avsätts. För att underlätta det fortsatta arbetet gör kommunernas tekniska nämnder tillsammans med Regionförbundet Kalmar en gemensam upphandling av ett ramavtal för de fortsatta undersökningarna.

Efter projektets slut börjar det verkliga arbetet med att ta hand om de miljöskulder som deponierna har gett upphov till. Detta kommer att kräva långsiktig ekonomisk planering för att bära framtida kostnader.

DEPONIER I FRAMTIDEN

Många deponiplatser kommer inte att kunna användas för något annat ändamål än för just förvaring av avfall. Det är därför viktigt att vi har kontroll på dessa platser.

I vissa enstaka fall kan deponiområden bli en tillgång. Det kräver dock noggrann planering, omfattande undersökningar och oftast någon form av efterbehandling. Det finns exempel där gamla industriområden med flera stora soptippar och fullständigt igenväxta områden blivit naturreservat och naturbetesområden, förorenat vatten har tagits om hand och den metangas som bildas när sopor bryts ner leds bort i ledningar och används för uppvärmning.

Framgångsfaktorer

Deponiprojektet i Gotlands och Kalmar läns kommuner har identifierat ett antal framgångsfaktorer som är avgörande för att arbetet blir framgångsrikt.

EN REALISTISK TIDSPLAN

Denna typ av projekt tar tid – ofta flera år. Se därför till att det finns en rimlig tidsplan så att samtliga parter får tid på sig att planera och genomföra.

TYDLIGGÖR ANSVARET

Det egna ansvaret måste vara tydligt. Att regionförbundet hjälper till med upphandlingen av konsult förklarar för verksamhetsutövarna. Men fortfarande har de ett eget ansvar för arbetet.

DEPONIER ÄR SVÅRT

Välj en erfaren och kunnig konsult med bra referenser. Var detaljerad i upphandlingsunderlaget. Kräv kvalitet framför pris och se till att det finns en erfaren inventerare hos konsulten.

SAMLA RESURSERNA

Samordnad upphandling av konsult sparar tid och pengar hos kommunerna.

SAMARBETE

Genom att arbeta tillsammans skapas nya nätverk mellan kommunerna. Detta stärker kunskapsbasen ytterligare och ger ett likvärdigt synsätt på hanteringen av deponier.

KONTINUITET

Det behövs upprepade utbildningstillfällen och löpande vägledning för både tillsynsmyndighetens handläggare och för verksamhetsutövare. Ökad kunskap och tydlig information skapar trygghet för deltagarna.

KUNSKAP

Det är viktigt att ha rätt kunskap om deponier inom kommunen för att spara tid och veta vad som krävs.

POLITISK FÖRANKRING

Aktiv information till deltagande kommuners ledande organ och verksamhetsutövare ger legitimitet och ökar förståelsen för vikten av inventering och riskklassning.

MILJÖMÅLET GIFTFRI MILJÖ

Tillsammans har kommunerna arbetat för att uppnå miljömålet Giftfri miljö och verkat som förebild för ett ansvarsfullt hanterande av ett stort miljöproblem.

MEDIA

Genom att projektet har uppmärksammats i media har även allmänheten fått ökad kunskap om deponiernas miljöproblem. I förlängningen kan detta ge en ökad förståelse och acceptans för att återställning av deponier behöver mer resurser.

Projektarbetsgruppen bestod av miljöhandläggare från Emmaboda kommun, Region Gotland, Hultsfreds kommun, Torsås kommun, Länsstyrelsen på Gotland, Länsstyrelsen i Kalmar län samt en projektledare från Regionförbundet/Miljösamverkan Sydost. Samtliga kommuner i Gotlands län och Kalmar län har deltagit i projektet.

För mer information se www.miljosamverkansydost.se

Länsstyrelsen
Kalmar län

Länsstyrelsen
GOTLANDS LÄN